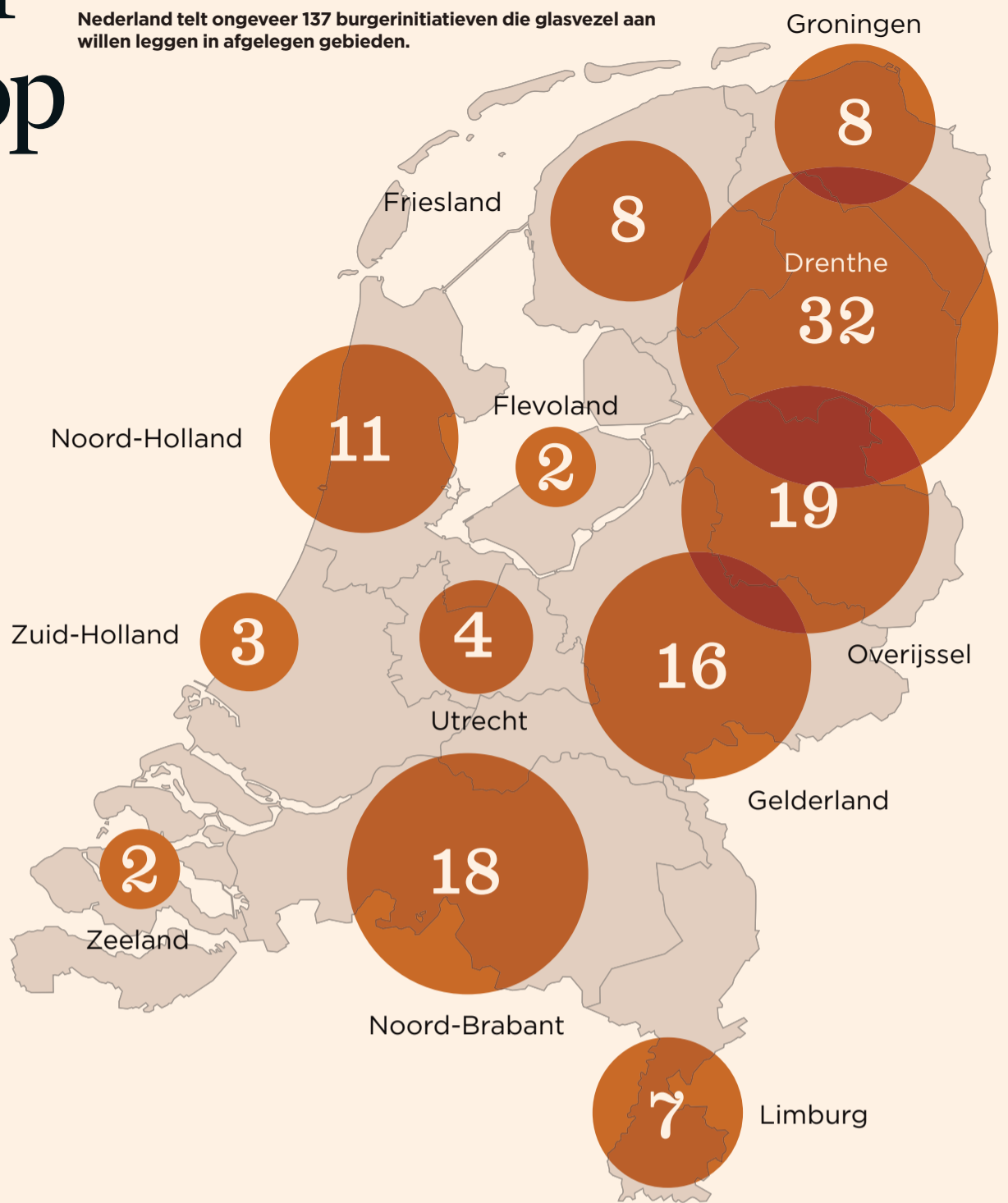

Nederland koploper snel internet? Niet op het platteland

Glasvezelinitiatieven in Nederland

Nederland telt ongeveer 137 burgerinitiatieven die glasvezel aan willen leggen in afgelegen gebieden.

© FD | Bron: Samen Snel Internet, ministerie van Economische Zaken / RuG

Rabo-investeringsfonds dat de regio van snel internet zou gaan voorzien, krabbelt terug. Tot schrik van vele glasvezelcoöperaties

Ilse Zeemeijer
Amsterdam

Apotheker Albert Drouven verwerkt elke dag minstens vierhonderd recepten. Hij scant ze in en controleert de recepten overdag in de apotheek in Zwolle. Als het druk is, maakt hij de klus 's avonds thuis in Putten af. 'Dat is een drama, want de bandbreedte van onze ADSL-verbinding kan de beveiligde systemen waar ik als apotheker mee werk niet aan. Mijn internetsnelheid is bij droog weer maximaal 9 megabit per seconde, dat is bedroevend traag. Mijn vrouw en ik kunnen niet tegelijk op internet, want dat trekt de lijn niet.'

Drouven (46), die buiten de bebouwde kom woont, wacht net als 300.000 andere huishoudens en bedrijven in landelijke gebieden met smart op de komst van snel internet, verbindingen van minstens 30 megabit per seconde. Want zonder snelle verbinding is thuiswerken onmogelijk, werken de apps van melkrobots op het boeren erf niet en kan een arts geen zorg op afstand verlenen.

De overheid heeft de aanleg ervan overgelaten aan telecombedrijven. Die hebben het platteland vaak overgeslagen vanwege de hoge kosten. De afstanden tussen huizen zijn te groot voor glasvezelverbindingen. Wie wil graven onder bomen, beekjes en spoorlijnen moet de juiste vergunningen hebben en diep in de buidel tasten.

Tot anderhalf jaar geleden. Toen maakte het Communication Infrastructure Fund (CIF) van de Rabobank bekend dat de aanleg van glasvezel op het platteland toch een aantrekkelijke investering is. Het fonds, dat onder andere geld van pensioenfondsen ABP en PGGM

Veel coöperaties worden gestart door mannen van in de zestig die 'denken dat ze wel even voor telecombedrijf kunnen spelen'

heeft aangetrokken, wil alle adressen in het buitengebied van snel internet voorzien.

Maar CIF heeft zich te snel rijk gerekend. De aansluiting van de eerste tienduizend adressen in Twente levert 'onvoldoende rendement' op, zegt een woordvoerder. 'Het is ontzettend moeilijk deze businesscase rond te rekenen.' Burgers moeten rekening houden met 'substantieel' hogere aansluitkosten, zo hebben meerdere gemeenten te horen gekregen. Wat dit precies betekent, wordt eind februari bekendgemaakt.

Hoogleraar plattelandontwikkeling Dirk Strijker van de Rijksuniversiteit Groningen noemt deze bezinningsperiode van CIF 'zorgelijk'. 'Als CIF de prijs gaat verhogen, is het de vraag of er nog wel voldoende mensen meedoen. Wij denken dat een aantal gebieden in Nederland helemaal geen snel internet krijgt. Maar dat is wel nodig voor de leefbaarheid.'

De problemen rond CIF zijn bij glasvezelcoöperaties hard aangekomen. Deze burgerinitiatieven, veelal ontstaan in de jaren dat CIF er nog niet was, hadden er goede hoop op dat ze met het commerciële Rabobank-fonds konden samenwerken. Nederland telt 137 glasvezelcoöperaties, waarvan er honderd als 'serieus' kunnen worden aangemerkt. 'Dat zijn allemaal initiatieven van burgers die uit nood zijn geboren', zegt Strijker, die er samen met Koen Salemink onderzoek naar doet.

Het romantische beeld van burgercoöperaties die door samenwerken telecombedrijven te slim af zijn, schouder aan schouder, met hart voor de publieke zaak, blijkt sowieso niet te kloppen. In de loop der jaren zijn slechts vijf initiatieven erin geslaagd hun leden van glasvezel te voorzien, zeggen Salemink en Strijker.

Wat gaat er mis? Veel coöperaties worden gestart door mannen van in de zestig die 'denken dat ze wel even voor telecombedrijf kunnen spelen', zegt Salemink. Zij komen bedrogen uit. Sommige vrijwilligers zijn in cruciale weken

vijftig uur per week in de weer. Voor drieduizend aansluitingen hebben ze al snel € 9 mln nodig. Ze moeten onderhandelen met banken, providers, aannemers aansturen en vergunningen regelen. Wie steun krijgt van de gemeente of provincie, moet aan allerlei aanbestedings- en staatssteunregels voldoen.

'Al deze eisen gaan de pet van de vrijwilligers ver te boven', zegt Strijker. 'Eigenlijk vraagt de overheid aan burgers om zelf telecombedrijven te starten', zegt collega Salemink. 'Dat gaat wel heel ver. Den Haag heeft ook nog geen helder standpunt over wat te doen als burgers falen.'

Terug naar Putten. Apotheker Drouven is bij een burgerinitiatief aange-

'Wij denken dat een aantal gebieden helemaal geen snel internet krijgt'

Hoogleraar Dirk Strijker van de Rijksuniversiteit Groningen.

sloten: Breedband Noord-Veluwe, dat sinds vorig jaar samenwerkt met CIF. De 40.000 adressen in dit gebied krijgen eind 2018 glasvezel, zo heeft CIF beloofd.

Maar ook in Putten ligt de aanleg van glasvezel door de problemen bij CIF stil. 'Ik vraag me na vijf jaar echt af of we hier ooit glasvezel gaan krijgen', zegt Drouven. Hij hoopt dat de gemeenteraad in Putten wakker wordt en burgers gaat helpen met de financiering. Bijvoorbeeld door garant te staan voor een lening. 'De gemeente denkt alleen maar aan het centrum. Daar zitten de meeste stemmen, dat wordt glashard tegen ons gezegd. Maar ik mag dan buiten de bebouwde kom wonen, ik ben wel een Puttenaar. Politici mogen ons niet vergeten.'

'Er bestaat nog geen script'

Vorig jaar hebben we drie leningen van in totaal ruim €10 mln gekregen van de provincie en gemeente Midden-Drenthe. Ik was eerst vrijwilliger en ben sinds december in dienst van de coöperatie. We zijn nu een professioneel telecombedrijf. Ons streven is dat eind 2017 alle 3500 deelnemers tot achter de voordeur glasvezel hebben.

Peter de Vries

We hebben vanaf het begin alle Europese richtlijnen voor staatssteun gevolgd en een marktconsultatie uitgeschreven. Zo konden we laten zien dat telecombedrijven de komende drie jaar niet voor nemens zijn om in ons gebied snel internet aan te leggen. Op die manier verstoren we de markt niet. We hebben dit wel allemaal zelf moeten uitzoeken, er bestaat nog geen script.

We hebben ook met CIF gepraat, het fonds van Rabobank, maar wij willen dat de winst van het netwerk terugvloeit naar de gemeenschap. Doordat ik geen ander werk had, heb ik me de afgelopen vijf jaar vijftig uur per week onbezoldigd kunnen inzetten. Eigenlijk is het schandalig dat de burgerij door de privatisering van de telecommarkt zo aan haar lot wordt overgelaten.'

'Hier ligt het nu helemaal stil'

In 2011 wilde Reggefiber alleen in het centrum van Putten glasvezel aanleggen. Ik woon in het buitengebied en had destijds een ADSL-verbinding via het oude kopernetwerk van KPN, waarmee je 2 megabit per seconde kon downloaden. Ik werk als zzp'er veel thuis, maar kon geen bestanden versturen. We zijn toen zelf een burgerinitiatief gestart.

Jan van de Kraats

Glasvezel aanleggen: doen we wel even, dachten we. Maar niemand helpt je. We hebben zelf een coöperatie opgericht en zijn met het ministerie van Economische Zaken en de provincie Gelderland gaan praten. Maar praten levert geen glasvezel op. In Putten-West hebben we glasvezel aangelegd. Daar zijn 288 woningen op aangesloten. Hoeveel werk je daar aan hebt! Ik snap nu wel dat

telecombedrijven er niet aan beginnen. Toen het Rabobank-fonds CIF met het aanbod kwam om glasvezel aan te leggen in de rest van het buitengebied, hadden we al een voorgevoel dat ze niet zouden uitkomen met de kosten. Nu ligt alles stil. We kijken nu wat we zelf voor elkaar kunnen krijgen, bijvoorbeeld met een coöperatie.'

'Coöperatie is gauw te duur'

Het voelde niet goed dat Reggefiber in 2012 alleen glasvezel in de kernen aan wilde leggen. Met een kleine club vrijwilligers zijn we daarom zelf aan de slag gegaan. De provincie stelde in 2014 €250 euro subsidie per woning beschikbaar. Yes, dachten we, dit is onze kans.

Ben Nijboer FOTO'S: G. CADEE

Als 60% van de inwoners zou meedoen, konden we gaan graven. Maar we haalden maar 30%. Deelnemers moesten €14,75 betalen gedurende twintig jaar. Veel mensen vonden het te duur. Toen lazen we dat Rabobank-fonds CIF wilde investeren in glasvezel, voor €9,95 per maand bij een deelname van 50%. Dat was beter dan wij ooit zouden kunnen bieden. Bovendien had een marktpartij van meet af aan onze voorkeur, zij weten als professionals het beste hoe je

glasvezel aan moet leggen. We zijn met CIF in zee gegaan en hebben ze geholpen om deelnemers te werven. Nu doet 65% mee. In Salland gaat de aanleg door, onder de voorwaarden die we met CIF hebben afgesproken. Een burgercoöperatie is alleen een alternatief als je ook dorpskernen mag vergelijken. Anders wordt het te duur.'